

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y cyfarfod 19 Ionawr 2021

**Aelod Arweiniol / Swyddog Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill / Liz Grieve
Pennaeth Cymunedau a Chwsmeriaid**

Awdur yr Adroddiad Geoff Davies, Swyddog Arweiniol - Tai Cymunedol

**Teitl Gosod Rhent Tai a Chyllidebau Refeniw Tai a Chyfalaf
2021/22**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Ceisio cymeradwyaeth gan y Cabinet i'r cynnydd rhent blynyddol ar gyfer tai Sir Ddinbych, Cyfalaf Cyfrif Refeniw Tai a Chyllidebau Refeniw ar gyfer 2021/22 a Chynllun Busnes y Stoc Dai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Mae'n ofyniad statudol i osod cyllidebau a lefelau rhent cyn dechrau'r flwyddyn ariannol newydd. Rhaid i'r gyllideb fod yn gyson â'r tybiaethau o fewn Cynllun Busnes y Stoc Dai sydd wedi'i ddylunio i gynnal Safon Ansawdd Tai Cymru trwy gydol y cynllun busnes 30 blynedd.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Mabwysiadu'r Gyllideb Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2021/22 (Atodiad 1) a Chynllun Busnes y Stoc Dai (Atodiad 2).
- 3.2. Cynyddu rhent anheddau'r Cyngor yn unol â Pholisi Llywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer Rhent Tai Cymdeithasol i rent wythnosol cyfartalog o £93.89 i'w weithredu o ddydd Llun 5 Ebrill 2021.
- 3.3. Gofynnir i'r Cabinet nodi'r adroddiad ychwanegol (atodiad 3) ar Effeithlonrwydd Cost, Fforddiadwyedd a Gwerth am Arian cyn cymeradwyo'r codiad rhent hwn.
- 3.4. Bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les (Atodiad 4) fel rhan o'i ystyriaethau.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1. Mae'r rhagolygon alldro diweddaraf ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai 2020/21 wedi ei nodi yn Atodiad 1, yn unol â'r adroddiad monitro misol. Rhagolygir y bydd balansau ar ddiwedd y flwyddyn yn £1,379m.

Manylir ar y gyllideb arfaethedig ar gyfer 2021/22 hefyd yn Atodiad 1. Mae'r gyllideb wedi'i chyfrifo i sicrhau y gallwn ddarparu ein gwasanaethau refeniw, y rhaglen buddsoddi cyfalaf i gynnal safon ansawdd ein cartrefi a datblygu ein rhaglen adeiladu o'r newydd.

Rydym yn rhagweld costau ychwanegol sylweddol yn y blynyddoedd i ddod oherwydd safonau datgarboneiddio newydd tebygol ar gyfer ein stoc bresennol. Mae pob landlord cymdeithasol yng Nghymru yn rhagweld cyllid ychwanegol gan LIC i gefnogi unrhyw gyhoeddiad ar hyn.

Yn ogystal, rydym yn disgwyl y bydd Awdurdodau Lleol yn gallu gwneud cynnig am Grant Tai Cymdeithasol ar gyfer rhaglenni adeiladau newydd am y tro cyntaf yn 2021. Mae ein rhaglen gyfredol o 170 o gartrefi ychwanegol wedi'i hymgorffori yng Nghynllun Busnes y Stoc Dai.

Polisi Rhent Llywodraeth Cymru

Datblygodd Llywodraeth Cymru bolisi ar gyfer rhent tai cymdeithasol a gaiff ei gymhwyso'n gyson gan holl landlordiaid cymdeithasol ac yn adlewyrchu math; maint; lleoliad a safon eiddo'r landlord.

Ym mis Rhagfyr 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru bolisi rhent pum mlynedd. Mae'r polisi yn cytuno ar godiad rhent blynyddol i CPI +1% o 2020/21 i 2024/25, gan ddefnyddio CPI o'r mis Medi blaenorol. Ar gyfer 2021/22, 1.5% (CPI ar 0.5% +1%) yw hyn.

Er mwyn galluogi i landlordiaid ailstrwythuro rhenti os oes angen, gellir codi hyd at £2 yr wythnos ar gartrefi unigol, ar yr amod nad yw cyfanswm yr incwm rhent a gesglir yn cynyddu mwy na CPI +1%. Nid ydym yn bwriadu ychwanegu'r £2 ychwanegol at unrhyw eiddo. Golyga hyn mai:

- Cyfanswm y cynnydd ar draws yr holl stoc yw 1.5%.
- Y rhent wythnosol cyfartalog fydd £93.89

- Cynnydd y rhent wythnosol cyfartalog fydd £1.38

Fel rhan o bolisi rhent LIC, bydd yn ofynnol i'r cyngor sicrhau bod unrhyw gynnydd mewn rhent yn ystyried fforddiadwyedd ar gyfer tenantiaid, gwerth am arian ac asesiad o arbedion effeithlonrwydd. Mae gwybodaeth am hyn wedi'i atodi yn Atodiad 3.

Er bod 2020 wedi bod yn flwyddyn anodd i gyllid cartrefi ac y bydd hyn yn parhau yn 2021, rydym yn fodlon bod fforddiadwyedd ein rhenti wythnosol gyda'r cynnydd mewn rhent wedi'i ystyried gan fod yn rhaid i ni gydbwyso ein gallu i fuddsoddi yn ein stoc dai er budd ein holl denantiaid. Rydym yn ystyried twf a reolir yn dda drwy ein hadeiladau newydd ac yn darparu gwasanaethau i gefnogi ein cartrefi yn effeithiol.

Cynllun Busnes y Stoc Dai

Fel rhan o'r broses cyllideb mae angen adolygu Cynllun Busnes y Stoc Dai, a chyflawnir hyn drwy ymarfer diwydrwydd dyladwy parhaus i adolygu'r tybiaethau a ddefnyddir a dilysu cadernid y model ariannol. Yn ogystal, mae'r adolygiad yn cyflawni dadansoddiad o sensitifrwydd.

Mae Cynllun Busnes y Stoc Dai presennol yn tybio y cynhelir balans o o leiaf £1m dros y tymor canolig i liniaru rhag unrhyw risgiau yn y dyfodol.

Mae Cynllun Busnes y Stoc Dai yn cynnal benthycia i ariannu gwaith cyfalaf megis y rhaglenni adeiladau newydd ac adnewyddu. Caiff y lefel o fenthycia ei fonitro'r agos gan ei fod yn berthnasol â chostau ariannu cyfalaf blynyddol. Mae pob cyngor yng Nghymru wedi dod i gytundeb â Llywodraeth Cymru i gael gwared ar gap benthycia'r Cyfrif Refeniw Tai yn unol â Gweithred Terfynu Cytundeb Gwirfoddol Cymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai ar 20 Mawrth 2019. Diddymodd hyn y cap y cytunwyd arno yn flaenorol a gyflwynwyd gan daliad setliad Deddf Tai 2014.

Mae'n ofynnol o hyd i'r Awdurdod Lleol yng Nghymru o dan y Rheoliad roi sylw i'r Cod Darbodus wrth gyflawni eu dyletswyddau o dan Ran 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Felly, bydd unrhyw fenthycia a wneir gan Lwfansau Tai Lleol yn dilyn diddymu'r cap benthycia yn parhau i fod yn "ddigymorth". Yn

ogystal, bydd yn rhaid i Awdurdodau Lleol reoli unrhyw gynnydd o fewn eu hadnoddau presennol.

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda chynghorau yng Nghymru sydd â Chyfrif Refeniw Tai ar hyn o bryd, er mwyn pennu a chytuno ar lefelau dyled priodol.

Taliadau Gwasanaeth

Mae incwm trethadwy'r gwasanaeth yn casglu costau gwirioneddol ar gyfer gwasanaethau penodol ac ar y cyfan mae'n dangos lleihad bychan dros y flwyddyn ddiwethaf i £377,608. Gall eiddo unigol fod yn amodol ar dâl amrywiol. Cyfartaledd y gost i bob eiddo yw £2.14 yr wythnos.

Safon Ansawdd Tai Cymru

Cyflawnodd y Cyngor y Safon Ansawdd Tai Cymru ar holl Stoc Dai ym mis Medi 2014. Mae gwariant cyfalaf wedi ei gynnwys yn y Cynllun Busnes sy'n sicrhau bod digon o adnoddau ar gael i barhau i gynnal a rhagori'r safon dros y cynllun 30 blynedd. Mae Tai Sir Ddinbych yn buddsoddi yn ein stoc a'n cymdogaethau er mwyn rhagori Safon Ansawdd Tai Cymru lle credwn fod hynny'n briodol er lles ein cwsmeriaid a gwelliant tymor hir ein stoc dai.

Mae arolwg cyflwr stoc wedi nodi costau atgyweiriadau, cynnal a chadw a gwelliannau ar gyfer y 30 blynedd nesaf, sydd wedi ei fewnosod yn y cynllun busnes a bydd yn llywio'r cynllun rheoli asedau sy'n datblygu.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Mae Tai yn Flaenoriaeth Gorfforaethol a bydd y rhaglen cyfalaf 5 mlynedd yn darparu hwb i'r economi lleol drwy wneud y mwyaf o gyflogaeth leol, hyfforddiant a chyfleoedd cadwyn gyflenwi ar gyfer pobl a busnesau lleol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai wedi'i glustnodi ac mae costau gweithredu yn cael eu talu gan incwm drwy rent a thaliadau gwasanaeth.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Mae'r Cyngor yn gwerthfawrogi y gall unrhyw gynnydd mewn rhent wythnosol gael effaith ar allu rhai o'n cwsmeriaid i fodloni eu hymrwymadau wythnosol.

Bydd y gwasanaeth Tai yn parhau i gynnig cyngor a chymorth i holl gwsmeriaid er mwyn sicrhau bod cwsmeriaid yn gallu rheoli eu cyllid yn effeithiol a gwneud y mwyaf o'u hincwm. Mae perfformiad casglu rhent yn parhau'n ardderchog ac mae ôl-ddyledion ymysg yr isaf yng Nghymru.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Ymgynghorwyd â Ffederasiwn Tenantiaid a Phreswylwyr Sir Ddinbych ac mae'r rheswm am gynnydd mewn rhent a'r effaith ar Gynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai wedi cael ei egluro yn llawn i'r grŵp.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Mae adolygiad llawn o Gynllun Busnes y Stoc Dai wedi cadarnhau bod y Cynllun yn parhau i fod yn gadarn ac yn ariannol hyfyw. Mae digon o adnoddau i gefnogi rheolaeth a goruchwyliaeth y gwasanaeth tai ac anghenion buddsoddi'r stoc. Mae'r balansau ar lefel ddoeth wrth ganiatáu i gyllido gwariant cyfalaf newydd gael ei ddarparu yn y ffordd fwyaf cost effeithiol.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Y risg yw methu â dilyn Cynllun Busnes y Stoc Dai a gall gosod cyllidebau yn unol â hynny arwain at bryderon ariannol ac ymyrraeth posib gan Lywodraeth Cymru.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1. Penderfynir ar y polisi rhent gan Ddeddf Tai (Cymru) 2014. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai wedi'i glustnodi gan statud.